

”Naurun säästämiä yhteishetkiä ja uusia oivalluksia” – Digikaveritoiminta

TEKSTI | Hanna Rantala , Susanna Monni

//////
Digikaverit tarjosivat vertaistukea arjen kohtaamispaikoissa ja tukivat digitaitojen kehittymistä avustamalla laitteiden ja sovellusten käytössä sekä auttamalla oivaltamaan digipalveluihin liittyviä hyötyjä.

Kuva: John Schnobrich / Unsplash

Jopa 39 % suomalaisista kokee tarvitsevansa usein digitukea (Digi- ja väestötietovirasto 2022). Osa ihmisistä on vaarassa pudota kokonaan digitalisaation kerkasta (Valtiovarainministeriö & Digi- ja väestövirasto 2020; Helsper 2012). Digiosallisuuden edistämiseksi tarvitaan eri tason rakenteita sekä takeita siitä, että tietoja, taitoja ja motivaatiota vahvistavaa tukea on tarjolla matalalla kynnyksellä.

Digitaidot ovat monimutkaisia taitoja, joita opitaan kokeilun ja erehdyksen kautta sekä muita havainnoimalla (van Deursen 2019). Ihmisten kokemaa digitaalisten taitojen hallintaa voidaan kuvata *internet-minäpystyvyyys* -käsitteen avulla. Se tarkoittaa ihmisen kykyä käyttää

internetiä ja sen tarjoamia resursseja tehokkaasti ja turvallisesti. Internet-minäpystyvyys koostuu monista erilaisista taidoista: tiedonhaun taidoista, verkkoturvallisuuden ymmärtämisestä, digitaalisen viestinnän taidoista, virtuaalisen identiteetin hallinnasta ja verkkovuorovaikutuksen taidoista. (Tetri & Juujärvi 2022).

Internet-minäpystyvyys vahvistuu hyvien kokemusten myötä ja kehittyy suhteessa muiden ihmisten kanssa. Positiivisen palautteen saaminen on taitojen vahvistumisen kannalta tärkeää. (Tetri & Juujärvi 2022). Toisen rohkaisulla ja kannustamisella on digitaitojen oppimisessa tärkeä rooli.

Vertaiset etsivät ratkaisuja yhdessä

Vertaisuuteen pohjautuva digituki voi tavoittaa monia haavoittuvassa asemassa olevia, digitukea tarvitsevia henkilöitä. Digikaverit ovat vertaisia, jotka on valmennettu etsimään ratkaisuja yhdessä tuettavan kanssa.

Digikaveritoiminnan lähtökohtana on tuettavan tilanteen ja tarpeen huomiointi. Neuvottavalle ei kerrota vastauksia pulmiin, vaan ratkaisuja lähdetään etsimään yhdessä. Digikaveruus rakentuu epämuodollisissa puitteissa, vaikka se onkin organisoitua ja [eettisten säännösten](#) ohjaamaa toimintaa. Kohtaamisissa käytetään arkista kieltä. Parhaimmillaan sekä digikaveri että tuen saaja voimaantuvat ja oivaltavat uutta. Vertaistuen voima on siinä, että ihmiset kokevat olevansa samalla viivalla (Juujärvi 2022).

Kaksivuotisessa [DigiOn-hankkeessa](#) valmennettiin digikavereita toimimaan matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa Espoossa ja muualla Uudellamaalla. Tavoitteena oli vahvistaa vaikeasti työllistyvien digitukiosaamista ja työelämätaitoja sekä luoda puitteita sille, että digitukea olisi helposti saatavilla. Digikaveritoimintaan osallistui henkilöitä, jotka olivat työelämän ulkopuolella, tukityöllistettyjä tai muuten vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia ja toisaalta heidän kauttaan tavoitettiin haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Digikaveritoiminta pohjautui ASPA-säätiön kehittämään [digikaverikonseptiin](#).

Mikä on digikaverivalmennus?

Vuorovaikutteisessa ja osallistavassa valmennuksessa painotettiin erityisesti kohtaamis- ja ohjaustaitoja. Valmennuksessa käytiin läpi, mitä on vertaistuki ja digiopastus, sekä puhuttiin oppimistyyleistä ja siitä, miten rakennetaan oppimiselle myönteinen ilmapiiri. Ensimmäisenä päivänä pysähdyttiin pohtimaan hyvän ohjaamisen ominaisuuksia, kuten kannustamista, kärsivällisyyttä ja rohkaisua. Toisena päivänä käytiin läpi tietoturvan perusteita, digituen eettiset ohjeet sekä tutustuttiin Kuuloliiton kehittämään, yhteisölliseen oppimismenetelmään Digitaidot-peliin. Valmennuksen aikana digikaverit suorittivat Digi- ja väestötietoviraston Digitukijan ohjaustaidot-osaamismerkkin sekä Digitukijan eettinen ohjeistus-osaamismerkkin.

DigiOn-hankkeen aikana valmennettiin yhteensä 51 digikaveria. Eri valmennuksiin osallistui 3–10 henkilöä. Osallistujille ei oltu asetettu tiettyä vaatimusta digitaitojen suhteen ja heidän taitotasonsa vaihtelikin huomattavasti: osa osasi käyttää ainoastaan älypuhelinta, osa

opiskeli datatieteitä. Valmennuksia järjestettiin yhteensä yhdeksän kappaletta, joista yksi englanninkielinen. Osallistujat löysivät valmennuksiin järjestöjen ja verkostojen kautta levitetyn mainonnan kautta. Digikaverit olivat pääasiassa työikäisiä.

Toiminnan juurruttamiseksi järjestettiin lisäksi *Näin valmennat digikavereita* -koulutus, jonka osallistujat koulutettiin valmentamaan uusia digikavereita. Osallistujina oli aktiivisia digikavereita sekä työllistymistä edistävien palveluitten työntekijöitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta. Osallistujilla on tarkoituksena jatkaa toimintaa omien asiakkaittensa parissa.

DIGIKAVERITOIMINTA LUKUINA

53	Digikaveria
9	Digikaverivalmennuksia, joista
1	englanninkielinen
3–10	Osallistujaa/valmennus
6	Digikaverien valmentajaa

Kuva 1: Digikaveritoiminta lukuina. Laatinut: Hanna Rantala ja Susanna Monni.

Digikaverien vertaistoiminta tuki digitaitojen vahvistumista

”Kertaan itse kyseenomaisia taitoja. Opin itse uutta. Saan tietoa siitä, missä mennään digitaidoissa. Saan tietoa siitä, milloin olen pudonnut kelkasta.” (Digikaverin palaute 2.11.2022)

Valmennuksista saatu palaute oli pääasiassa erinomaista. Erityisesti valmennusten vuorovaikutteisuus sai kiitosta. Eräs digikaveri kuvasi palautekyselyssä valmennusta seuraavasti: *"Hienot päivät. Kaikki oli mietitty ja oli hyvä tunnelma. Riittävästi toiminnallisuutta ja keskustelua. Sai lisää intoa. Kiitos!"* (15.9.2022). Osa valmennukseen osallistuneista digikavereista kirjoitti hankkeen loppuarvioinnin yhteydessä saaneensa valmennuksesta oppeja, joita he pystyivät soveltamaan myöhemmissä työtehtävissään.

Osa kuitenkin toivoi lisää teknisten taitojen vahvistamista. Järjestimme digikavereille vertaistapaamisia, joissa he pystyivät jakamaan ajatuksiaan digiopastuksesta. Toiminnan edetessä toive digitaitojen vahvistamisesta voimistui edelleen.

Halukkaille ryhdyttiin järjestämään työpajoja, joissa heillä oli mahdollista vahvistaa digitaitojen perusteita ja suorittaa Digi- ja väestötietoviraston Digitaidot-osaamismerkki. Vertaisoppimiseen pohjautuvat tapaamiset tekivät teknistä osaamista näkyväksi ja osallistujat pääsivät jakamaan taitojaan ja oppimaan uutta. Lopulta yksi digikavereista ryhtyi ohjaamaan tapaamisia, joissa digikaverit treenasivat taitojaan yhdessä. Lisäksi toteutimme yhteistyössä Kalliolan settlementin [Digia iisisti -hankkeen](#) kanssa digityöpajojen sarjan, jossa digikaverit pystyivät vahvistamaan perustaitojaan ja saivat samalla käyttöönsä digiopastuksiin soveltuvia harjoituksia. Työpajoissa käytiin läpi muun muassa tietokoneen käytön perusteita sekä alkeistason tekstinkäsittelyä. Kokemuksemme pohjalta halukkaille on hyvä tarjota eri tasoista teknistä osaamista vahvistavaa toimintaa.

Digikaveritoiminnan käynnistämiseksi ja rohkaisemiseksi järjestimme lisäksi digikaverien kanssa erilaisia digitaidot-pajoja, joissa digikaverit pystyivät harjoittelemaan ohjaamista. Esimerkiksi yhdessä yhdistyksessä pidettiin viiden kerran digitaidot-kurssi, jossa harjoiteltiin sovellusten käyttöä.

MATKA DIGIKAVERIKSI

Kuva 2: Polku digikaveriksi. Kuva: Hanna Rantala

Yhteisöllisyys ja pitkäjänteisyys tuo tuloksia

Digikaveritoiminnan juurruttaminen vaati pitkäjänteisyyttä myös toimintaympäristöiltä, joissa digikaverit toimivat. Kuten vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta muutenkin, myös

digikaverit kaipasivat tukea ja ohjausta organisaatioilta, joissa he toimivat. Toiminta lähti hyvin käyntiin yhteisöllisissä kohtaamispaikoissa ja jo pyörivien toimintojen yhteydessä, kuten asukastiloissa, yhteisöruokailujen ja kotoutumisneuvonnan yhteydessä sekä digitaidot-pelipajoissa.

Osalla oli myös energiaa ja resursseja toiminnan itsenäiseen organisoimiseen. Esimerkiksi loppukyselyn yhteydessä eräs digikaveri kertoi organisoineensa tukipalvelun, jonka kautta jopa 60 henkilöä sai apua tarvitsemiinsa digihaasteisiin. Toisaalta osa ei aloittanut toimintaa esimerkiksi kulkemiseen liittyvien ylimääräisten kustannusten takia. Digikaverina toimiminen olisi rasittanut omaa taloutta liikaa. Haastetta ei pystytty tässä hankkeessa ratkaisemaan, sillä rahoittaja ei hyväksynyt vapaaehtoistoimintaan sisältyvien kustannusten korvaamista. Jatkossa olisikin hyvä huolehtia siitä, että esimerkiksi kumppanijärjestöillä olisi käytettävänä taloudellisia resursseja toiminnan tueksi.

Lopuksi

DigiOn -hankkeen aikana opimme, että yhteiset hetket olivat kaikkein merkityksellisimpiä. Nämä myös sitouttivat digikavereita. Erityisesti työelämän ulkopuolella olevat digikaverit korostivat toiminnan olevan antoisaa sekä tuovan rytmiä arkeen. Toisaalta he, jotka työllistyivät myöhemmin, arvostivat työelämään soveltuvia ohjaustaitoja.

Digikavereilta saadun palautteen myötä me kiinnitimme enemmän huomiota siihen, että ohjauksellisten taitojen lisäksi digikaverien teknisiin valmiuksiin on myös hyvä panostaa. Osa kaipaa tukea perusteiden vahvistamiseksi. Yhteinen opiskelu teki digikaverien osaamista eri tavoin näkyväksi ja loi myös meille merkityksellistä yhdessä olemista: työpajoissa konkretisoitui se, miten monia tapoja meillä on vaikkapa täyttää excel-taulukko. Eri tapoja havainnoimalla pääsimme kaikki oivaltamaan uutta. Yhdessä se oli hauskaa.

Digikaverit tekevät arvokasta työtä digiosallisuuden edistämiseksi. Toiminta on myös heille merkityksellistä. Onnistunut ja pitkäkestoinen toiminta kuitenkin edellyttää sitä, että organisaatiot panostavat vertaisohjaajien valmentamiseen ja tukeen myös ilman hankerahoitusta. Digikavereita ei saa jättää yksin kantamaan vastuuta digiosallisuuden ratkaisemisesta.

Artikkeli on osa DigiOn-hankkeen julkaisusarjaa, jossa esitellään hankkeen toimintaa ja tuloksia. DigiOn-hanke oli Laurea-ammattikorkeakoulun ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteishanke (ESR 2021-2023) ja sitä rahoitettiin osana Euroopan Unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia. Voit tutustua myös hankkeen laatimiin artikkeleihin [Motivoiva digineuvonta sotealan asiakastyössä-opintojakso kehitettiin muuttuvan sosiaali- ja terveysalan tarpeisiin](#) ja [Digituen ryhmävalmennuksissa tuotettiin ratkaisuja organisaatioiden digituen haasteisiin ja eettiseen kuormitukseen](#).

Kiitämme artikkelin myötä toimintaan osallistuneita yhteistyökumppaneita, organisaatioita ja ennen kaikkea digikavereita.

Lähteet:

- Digi- ja väestötietovirasto 2022. [Digirohkea luottaa tulevaan. Digitaitoraportti 2022.](#) Digi- ja väestötietovirasto.
- Helsper, E. 2012. Corresponding fields model for the links between social and digital exclusion. *Communication Theory* 22 (4), 403–426.
- Juujärvi, S. 2022. Sosiaalisesti syrjäytyneiden ryhmien digituki. Empatiaa ja käytännön ongelmanratkaisua. *Yhteiskuntapolitiikka* 87, 491–501.
- Tetri, B., & Juujärvi, S. 2022. Self-Efficacy, Internet Self-Efficacy, and Proxy Efficacy as Predictors of the Use of Digital Social and Health Care Services Among Mental Health Service Users in Finland: A Cross-Sectional Study. *Psychology Research and Behavior Management*, Volume 15, 291–303. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S340867>.
- Valtiovarainministeriö & Digi- ja väestövirasto 2020. [Digitaitokartoitus – Digitaalinen kysely](#). 31.8.2020.
- Van Deursen, A. J. A. M. & Van Dijk, J. A. G. M. (2019). The first-level digital divide shifts from inequalities in physical access to inequalities in material access. *New Media & Society*, 21(2), 354–375.

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230912123520>

Hanna Rantala

[hanna.rantala\(at\)laurea.fi](mailto:hanna.rantala@laurea.fi)

Projektipäällikkö, DigiOn (Laurea)

Susanna Monni

Projektikoordinaattori, DigiOn (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue)

digikaveri

digituki

vertaistoiminta

vertaisuus